

ko, kolikor jih je imela Slomškova zveza. Iz tega ozira smo morali tudi odkloniti zahtevo, da bi se v roku treh mesecev vršili zredni občni zbori po naših društvi ter ponovne volitve. Čut objektivnosti zahteva, da ne deloma ni najmanjše razlike ter ne dvojnega postopanja.

V zadnjih dveh mesečnih prijavah so poedina društva že prijavila zopetni pristop bivših članov »Edinstva«, ki so podpisali pristopne izjave ter jih ima poverjenstvo že vpisane v članski seznamih.

Ponovno povdarjamo, da je dobrodošel vsak tovariš in tovarišica, ki se pridruži naši stanovski fronti. Ne poznamo ga ne kot bivšega Slomškara in ne kot bivšega Edinjša. Te razlike ne sme biti več v našem stanu. Vsi smo si tovariši in se hočemo skupno boriti za skupne stanovske zadeve, vsi smo učitelji in hočemo skupno varovati svoje učiteljske pravice. Edino kot učitelji se hočemo poznati v stanovski organizaciji. V zadnjem poslovnem letu poverjenstva je vsakdo lahko razvidel, koliko skupnih nalog in skupnega dela imamo, ki se ga lahko opravi brez razlike politično strankarske pripadnosti. Tudi o spornih vprašanjih lahko s toleranco izmenjavamo misli.

Ali se moramo res edino mi učitelji lasati še v zasmeh in pomilovanje pred vso javnostjo? Celo nasprotne si politične stranke se često družijo, ker jih v to silijo skupni višji interesi do naroda in države, skupni nacionalni, gospodarski in drugi interesi! Vprašam Vas ali nima tudi učiteljstvo višjih skupnih interesov do stanu, šole in prosvete, zaradi katerih se mora združiti za strokovno delo ves stan?

Malo več stanovske strpljivosti, več medsebojne tolerance, več uvidenosti do stvari in manj do osebnosti, pa bo tudi za učiteljstvo mogoče ono, kar je bilo mogoče že za profesorje, meščanskošolske učitelje, novinarje in za vse druge stanovce!

Ce se pa hoče nekaterim poedincem, ki so dosedaj izza ozadja vodili ves boj — ker smo prepričani, da večina ni soglašala z njimi — ponovno osebne gonje, kakor so jo vodili nad eno leto, če se jim hoče zopet odvajanja učiteljstva od pozitivnega dela, smo prepričani, da jim trezni tovariši in tovarišice po zadnji preizkušnji ne bodo več sledili ter podpirali njihovega negativnega in razdirajočega dela. Obžalujemo, če niso bili podpisni na spravi izjavi moštati, ker ni to sramota za nas, ampak za one, ki jih kršijo.

Kreditni za izplačilo zaostankov učiteljem.

Pravkar smo prejeli obvestilo, da je dal ministrski svet prosvetnemu ministru na razpolago 18 milijonov dinarjev za izplačila vseh učiteljskih zaostankov do danes. Da bi se to vprašanje končno rešilo in uredilo je računovodstvo prosvetnega ministrstva uporabilo 20 uradnikov, ki rešujejo akte o teh zaostankih. Ker je poverjenstvo prav v tej zadevi naslovilo potom izvršnega odbora na ministrstvo nešteto vlog, smelo trdimo, da je ta uspeh pripisati v precejšnji meri naši organizaciji.

Sloven. šolska Matica in Pedagoška centrala.

Na občnem zboru Pedagoške centrala je zastopal poverjenstvo podpredsednik naše organizacije tov. Anton Hren Poverjenstvo je poslalo tja tudi svoja delegata tov. Pahorja in Hreščaka. Vsi

so zastopali pravilno mišljenje, da bi bilo najbolje, ako bi se Pedagoška centrala združila s Slov. Šol. Matico, ker imata obe instituciji vendar iste tendence. Svojihi sil ne smemo cepiti, ampak družiti.

Dne 4. aprila t. l. se je vršil občni zbor S. Š. M. Poročilo ste čitali v zadnjem »Učiteljskem Tovaršu«, zato Vam o tem podrobno ne bom poročal. Dejstvo je, da dosedanja S. Š. M. ni ustrezala željam osnovnošolskega učiteljstva, ki tvori večino. Potrebna je reforma, ki se bo izvedla, ako se bodo združile v njej vse naše najboljše sile. Volitve sicer niso izpadle docela po naši želji, vendar pa pričakujemo z gotovostjo od novega predsednika dr. Lj. Poljanca, ki ga poznamo kot delovnega in sposobnega, da bo zadovoljil z novim odborom želji učiteljstva. Stališče organizacije smo mu tolmačili v posebnem pismu.

Tovariši predsedniki! S svojim kratkim poročilom sem skušal Vam podati delo ozkega sosveta in poverjenstva le v glavnih obrisih. V podrobnosti se nisem spuščal. Delamo v pravcu sklepov pokrajinske skupščine. Ako jih doslej še nismo realizirali popolnoma, skušali bomo to doseči čimprej. Prosim, vzemite moje poročilo dobrohotno na znanje!

Debata.

O tajniškem poročilu se je razvila stvarna debata, ki so se je udeležili tov.: Hudales, Volavšek, Dolinar, Skuli, Planer, Kopriva, Hren, Alt, Kislinger, Mlekuž in tovarišica Gobčeva. Na razna vprašanja tičala se tajniškega poročila je odgovoril tovariš Kobal.

Tov. Skuli poljsni na vprašanje tov. Pečka zadevo Knaflič-Sijanec. L. 1925. je potoval tov. Sijanec na skupščino v Beograd in mu je bila potnišna nakazana iz društvene blagajne, ker je bilo tako sklenjeno. Pred kratkim pa je poslal tov. Knaflič na poverjenstvo dopis, v katerem zahteva odpis istega zneska pri poverjenstvu, dasi mu je blagajnik tov. Grum stvar že prej razjasnil. To neokorektno postopanje od strani tov. Knafliča je graje vredno in si tov. poverjenik pridruže pravico iznesti zadevo na pokrajinski skupščini. Nato sta bila z ozirom na zadevo sprejeta sledeča dva predloga:

I. Širši sosvet izreka tov. Sijancu zaupnico.

II. Pri društvu samem naj uredi zadevo društveno razsodišče.

Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Med debato o tajniškem poročilu je bil sprejet sledeči predlog tov. Kislingerja: Ker se večina društev še ni izjavila o predlogu »Laškega uč. društva« glede spremembe pravil, naj se društvo ponovno opozorilo na tozadevno okrožnico.

Sprejet je bil tudi sledeči predlog tov. Mlekuža:

Širši sosvet UJU pov. Ljubljana protestira proti temu, ker je poslal izvršni odbor UJU v Beogradu na kongres »Internacionalne federacije učit. združenj« v Berlinu šest delegatov, ki so vsi člani glavnega odbora UJU v Beogradu, in zahteva, da se v bodoče pošiljajo na take prireditve člani posameznih poverjenstev.

Ker je bila s tem debata o tajniškem poročilu zaključena, je podal svoje poročilo tov. blagajnik. (Konec prihodnjic.)

In to je drugi moment, ki je rodil misel, da se bomo v okrilju UJU lažje borili, nego pa samo v društvu. Tu pa ne mislim samo na maso; kdor bi me umel tako, bi me umel napačno. Menim namreč reči, da bo UJU zaradi svojih zvez vsekako bolje informirano o tem in onem, nego pa društvo. In kdor je dobro informiran, ima ob dnevihi boja že polovico zmage v žepu; in tudi to govori v prilog, da opustimo društvo in se preselimo v okrilje UJU.

Strah, da ta in oni ni član UJU, je neopravičen, zakaj dober doležen vsak, pa naj je član UJU, ali pa ni; je tudi sedaj tako. Sicer pa se da vse to s posebnim pravilnikom regulirati tako, da bo dele prav na vse strani; in v tem pravilniku bi moralo biti tudi določeno, kako se člani zgoraj omenjenega odseka volijo i. dr. Treba bo samo nekoliko dobre volje in prav lahko se bomo sporazumeli. Do sporazuma pa bi dosedanjemu odboru priporočal, da stopi že sedaj v stik z UJU, da bo o vsem vedno sproti in točno informiran in da nas kdo drugi ne prehití in prav neprijetno ne iznenadi. Sicer je res, da se nam takega iznenadenja ni posebno bati, ker imajo vzdrževalni faktorji prvi pravico govoriti in precej važno besedo, ali — prevdosti ni nikdar preveč; menim namreč reči, da s čakanjem na redne in izredne občne zборе ne bomo dosegli ničesar, temveč da je treba zavihati rokave in iti nemudoma na delo.

So pa še drugi momenti, ki nas silijo k temu koraku. Opozorim vas samo na finance, s katerimi se mora boriti vsako leto pretežna

večina obrtnih nadaljevalnih šol. Prej ali slej bomo morali rešiti vprašanje, kdo bode to šolstvo financiral tako, da ne bo soplo, temveč da bo dihlo tako kot se temu šolstvu spodobi. Toda, verjemite mi, da bo oni, ki se bo odločil, da to šolstvo financira, vprašal: »Kaj to šolstvo nudi?« In stiska bo velika, če mu bomo prišli praznih rok nasproti. Če pa bo videl, da mu nudimo točen in jasen program, ki mora roditi za narod in državo dober sad, nam bo tak sad rad odkupil. Dobrega programa itd. pa brez permanentnega dela skoro ni moči; zakaj samo ob permanentnem delu te ne more nihče presestetiti. In kdo dela lažje v permanenti: ali društvo, ki se šele bori za svoj obstanek (na občni zbor pride 10—15 članov) ali odsek pov. UJU, ki so mu na razpolago informacije in primerni lokali ter stopi lahko vsak hip vkup? — Pomislite vse to trezno in uverjen sem, da se vam ne bo težko odločiti. Tudi članarine nam ne bo treba na dve strani plačevati ter ne organizirati šole upravne aparata, ker ga ima pov. UJU že točno poslujočega in tudi že ustanovljen odsek za kmetijsko nadaljevalno šolstvo, kateremu se lahko priključijo naši.

Ali, še enkrat povdarjam: »Teh misli ni rodilo nezaupanje, ne dolgi jezik, ne moč na prsa, ne globki komolci, temveč rodili so jih celokupni programi UJU, stanovski ponos in skrb, da bo to šolstvo začelo živeti ono življenje, ki ga je v resnici vredno!«

Tako menim jaz. Govorite še drugi!

J. E. Polak.

Pedagoški in stanovski kongresi v inozemstvu.

(Izvirno poročilo »Učiteljskemu Tovaršu«).

INTERNACIONALNA VZGOJNIH DELAVCEV V LIPSKEM LETA 1928.

Ta Internacionala se je razvila leta 1919. iz kongresa v Bordeauxu, ko sta se združila francosko-italijanska učiteljska sindikata. Drugi kongres je bil v Parizu leta 1922., tretji v Bruslju leta 1924., četrti v Pariz-Bruslju l. 1925., peti na Dunaju leta 1926., ki je imel 40 zastopnikov raznih držav iz Anama do Združenih ameriških držav.

Osnova te internacionala je obratna enotnost na temelju razrednega boja. Namen te internacionala je združiti vse duševne in ročne delavce proti kapitalističnemu izkoriščanju.

Načrt tega zasedanja:

I. 9. aprila 1928 ob 8. uri je bila otvoritvena slavnostna seja kongresa v slavnostni dvorani Lipske mestne hiše z mednarodno izjavo.

II. Pedagoško zasedanje: v torek, dne 10. aprila do četrta 12. aprila v lipškem Učiteljskem društvenem domu. Seje so se vršile ob 9. uri.

Dnevni red:

I.

1. Stvarni in moralni položaj proletarskega otroka: Max Döring (Lipso): Dušeslovni položaj.
2. Meta Kraus (Berlin): Stvarni položaj.
3. Kyriakos (Grška): Proletarski otrok in pravo.
4. Dr. Oki (Japonska): Položaj proletarskega otroka na daljnem vzhodu.
5. Wolles (Luksemburška): Isto kot v naslovu.

II. Cilj vzgoje:

1. Dr. Max Adler (Dunaj).
2. Pistrak (Sovjetska zveza): Šola in družba.
3. Redgrove (Angleška): Cilj vzgoje.
4. Rednas (Belgija): Cilj vzgoje.
5. Ernot Iliere (Jena): Šola in vera.
6. Schulgin (Sovjetska zveza): Šola in država.

III. Organizacija šolskega sestava:

1. Edith Hommes (Hamburg).
2. Pinkevič (Sovjetska zveza).

IV. Učni načrti in učni načini.

1. Chatzky (Sovjetska zveza).
2. Llopis (Španska).
3. Karl Rössger (Gotha).

V. Disciplina med otroci:

1. Dr. Bern (Berlin).
2. Freinet (Francoska).
3. Moore (Angleška).
4. V. kongres internacionala vzgojnih delavcev se je vršil v petek 13. aprila in v soboto 14. aprila 1928 v lipškem Učiteljskem društvenem domu. Seje so se pričele od 9. uri zjutraj.

Dnevni red: 1. Poročilo Izvršnega odbora: a) Gospodarsko poročilo (poročevalec: Vernochet). b) Bistvena razpravljanja in vprašanje šolske politike in gibanje vzgojnih delavcev (poročevalec: Apletin).

2. Poročilo vzgojeslovnega tajništva.

3. Priključitev novih odsekov na Kitajskem in Škotskem.

4. Volitve v Izvršni odbor in tajništvo.

5. Denarno poročilo (poročevalec: Vernochet).

6. Poročilo: Vzemne blagajne (poročevalec: Petero).

7. Poročilo o položaju mladih učiteljev (poročevalec: Cogniot).

8. Izprememba pravil (Pravice posameznih članov, ki niso združeni v odsekih).

Več o tem pozneje in v »Popotniku«.

Vzgojeslovna razstava se je vršila v Grassi muzeju in je bila odprta od 7.—15. aprila 1928 vsak dan od 9.—18. ure.

Razstavni načrt:

1. Družabno šolsko delo mesta Lipsko.
2. Slike iz lipških »delovnih šol«.

3. Ilustrirana otroška knjiga, abecednik, berilo, računica raznih držav.

4. Enotna delovna šola »Sovjetske zveze«.

5. Učila in samoučila.

Posttranske prireditve: Obiski šol, domov, dobrodelnih naprav mesta Lipsko, Damski muzej, dušeslovni zavod Lipskega učiteljskega društva, Vzgojeslovna osrednja knjižnica in Zvezna šola.

Ta internacionala izdaja mesečnik: »Učiteljska mednarodnost« (»Die Lehrer international«).

Vse zasedanje, posebno pa še razstava tega kongresa je bila vzorno pripravljena in se je poglobila v najbolj pereča vprašanja naša dobe z ozirom na položaj in vzgojo otroka. Posebno lepo se vidi na razstavi delo otrok in čisto ogledalo delovne šole. Svet zase je sovjetska razstava »delovne enotne šole«. — Tu se jasno vidi kakšen razvoj se doseže, če se osvobodijo otroke in učitelja konvencionalnih spon sedanje laži-družbe in vzgoje. Žele bi le, da bi se v prihodnje udeležilo teh mednarodnih prireditev več tovarišev ter da bi v prihodnje naša organizacija, bodi osrednja ali pokrajinska, bolje in pravočasno pripravila tovariše s podrobnimi obvestili in preskrbo cenjenih posojil.

Lipso, 11. aprila 1928.

Stanislav Žagar.

IV. KONGRES ZDRAVSTVENEGA VZGOJESLOVJA (HEILPÄDAGOGIK) V LIPSKEM.

Kongres se je vršil v Lipskem od 11. do 15. aprila 1928. v Auditorium maximum vseučilišča.

1 kongresni dan: v sredo 11. aprila ob 8-15 otvoritev kongresa in pozdrav oblasti.

F. Krüger (Lipso): Nove smeri in izsledki splošnega dušeslovja. W. Peters (Jena): Novejša raziskovanja v nenormalnem otroku. G. Kafka (Draždane): Dušeslovje preprostih (divjakov) v svojem pomenu za primerjajoče razvojno dušeslovje.

Tega kongresa so se udeležili predvsem: zdravniki, vzgojitelji in dušeslovci, okoli 600 po številu.

Zelo važen je ta kongres za one tovariše, ki so nastavljeni ali žele biti nastavljeni na pomožnih šolah vseh vrst: (za gluho, slepe, manjnadarjene, patologe i. p.).

Natančen načrt je poslala družba za zdravstveno vzgojeslovje na vse pomožne šole.

Vsled pomanjkanja časa se tega kongresa nisem mogel v celoti udeležiti, zato bosta o tem natančneje poročala tov. Lebarjeva in tov. Skala, ki sta prišla v ta namen v Lipsko.

O tem kongresu izide posebna knjiga v teku tega leta, ki jo toplo priporočam vsem onim, ki se pečajo s pomožnim šolstvom, pa tudi drugim tovarišem ne bi škodila, saj na deželi se večkrat pojavijo taki nerazviti otroci, ki bi spadali v take posebne šole, ki jih pri nas še vse premalo poznamo in upoštevamo.

Posebno zanimiva je bila razstava književnosti o dušeslovju zdravega in nezdravega otroka ter o vsej oni znanosti, ki spada v zvezo pomožnega šolstva, in duševnega vprašanja, s to razstavo v zvezi je bila na vseučilišču tudi razstava strojev, s pomočjo katerih se dandanes proučuje duševna zmožnost, sposobnost, stanje in razpoloženje otroka; n. pr. pazljivost otrok, dolgočasje otroka itd.

Se večjega pomena za učiteljstvo pa je bila praktična razstava praktičnih del šolskih otrok pomožnih šol v pomožni šoli na Johannis trgu 7. Tudi to šolstvo je lipsko učiteljstvo uredilo in gojilo v smislu delovne šole. Tudi tu se vidi, kako se lepo razvije pod vodstvom s srčno omiko prežetega učitelja in prostosti delovne šole slabo razvit otrok. Nemci skrbijo v tem oziru zelo za svoje šolstvo. Zdaj bijejo glavni boj za šolske domove in vrtove, ki naj imajo do 15 ha obsega, kjer naj otroci dobe ves pouk, zabavo

Ali posebno društvo — ali odsek v okrilju UJU?

S sledečim člankom odpiram debato o tem, če bi ne bilo dobro, da bi se »Društvo učiteljev obrtnih nadaljevalnih šol za ljubljansko oblast« razšlo in bi mesto njega ustanovili odsek v okrilju UJU. Najprej se moramo vprašati, če je novo zamišljena baza dobra, če je izvedljiva, in če nam bo donesla koristi, ki si jih od nje obetamo.

Vsem vam je gotovo še v dobrem spominu, s kakim navdušenjem smo se lotili dela, da ustanovimo »Društvo učiteljev obrtnih nadaljevalnih šol za ljubljansko oblast«. In zaradi tega se ne čudim nikomur, ki si bo zastavil vprašanje: »Zakaj preko društva, ki je začelo komaj dihati, k novi formaciji?

Te misli ni rodilo nikakršno nezaupanje bodisi komurkoli nasproti; misel se je rodila spontano, t. j. brez kakršnihkoli predrazprav. Mnenje, da bomo v masi lažje in več dosegli, je rodilo to misel, in rodilo jo je tudi mnenje, da bomo v masi tudi svojo pest (za kar smatramo obrtne nadaljevalne šole) lažje in uspešneje branili, pa naj si bo to komurkoli nasproti.

Vem, ta in oni bo menil ob teh mojih besedah, da so naperjene proti tovarišem meščanskim šol. Niso — dokler bodo v tem oziru z nami solidarni; kakor hitro pa bomo videli, da nas smatrajo samo za peto kolo, so lahko uverjeni, da bo veljal naš skupni boj tudi njim. Toda, da se razumemo! Ob tem našem boju gre predvsem za izvedbo celokupnega delovnega programa UJU, ki ga je v jasnih linijah očrtal v Kranju tov. Pahor.

Vem, naše društvo smo ustanovili, ko je bil zgoraj omenjeni delovni program UJU že načrtan. Zaradi tega pa bi me ta in oni prav lahko zavrnil z očitkom, zakaj na to nismo mislili takoj, in zakaj nismo tudi obrtnih nadaljevalnih šol stisnili takoj pod varno okrilje UJU. Če pa je tak očitek upravičen, sodi lahko samo oni, ki poznajo razvoj raznih odsekov v okrilju UJU. Moč evolucije je večja, nego pa je moč misli; in če bi hotel s svojo mislijo začeti trdovraten boj z zahtevami razvoja, sem uverjen, da moram prej ali slej podleči; trdim pa, da je podleči boljše častno, nego pa z razbito glavo.

Ker govorim tu o nekakem porazu, bi me utegnil ta in oni umeti napačno; toda odkrito povem, da sem tu govoril samo v sliki; in ta slika nima v sebi niti kali žela proti sedanjemu odboru našega društva. In da je temu res tako, naj vam priča dejstvo, da sem za to, da tvori nameravani odsek v okrilju UJU ves dosedanjí odbor. To naše zaupanje naš dosedanjí odbor tudi zasluži, ker storil je v danih razmerah vse, kar je storiti sploh mogel. Toliko v pojasnilo, da ne bo zamere na nobeno stran; najmanj pa naj bo užaljen naš prvi predsednik tov. Pristovšek, o katerem lahko pričam, da je bil v danih momentih mož na svojem mestu.

Dovolite mi, da se vrnem po malem in ternezu k delovnemu programu UJU.

Vam vsem je znano, da naši organizaciji ni samo za človeka od njegovega 6.—14. starostnega leta, temveč, da si lasti ona pravico do človeka do one dobe, ko res lahko krene v življenje. Z drugimi besedami povem takole: naša organizacija si lasti pravico do osnovne, pa tudi do vseh nadaljevalnih šol; zakaj mi hočemo vplivati vzgojno in tudi intelektualno na človeka toliko časa, da si tak človek ustvari bazo v glavi, duši in srcu za ono življenje, v katerem bo moral misliti, čutiti, delati in hoteli sam. Vse nadaljevalno šolstvo smatramo kot zadevo osnovne šole, ki mora biti z njo in osnovnošolskim učitelstvom v tesni zvezi. Drugače si ne moremo misliti resne rešitve tega problema. Le osnovnošolsko učiteljstvo ima dane vse pogoje, da povsod in v polnem obsegu razvije nadaljevalno šolstvo, kakor to zahtevajo razmere in potrebe novega časa. Za resno rešitev tega vprašanja se preko mišljenja osnovnošolskega učiteljstva ne bo moglo iti.

Da je ta naša misel prava, vedo vsi oni tovariši, ki so se udeležili ankete v zadevi novega »Pravilnika o obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah«. Vesel sem bil misli, ki so jo zamislili merodajni faktorji teh šol na zgoraj omenjeni anketi, in ki je izzvenela približno v sledečih besedah: »Mladini v obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah je treba več vzgoje nego znanja. To spoznanje je predalo to šolstvo v roke osnovnošolskemu učiteljstvu in temu naj tudi ostane; zakaj ono ima zanj največ zaslug in radovedni smo, kaj bo iz tega šolstva, če se mu odpove to učiteljstvo.«

Niso to besede dobesednega govora; ali oni, ki so bili na zgoraj omenjeni anketi, mi morajo pripoznati, da sem podal zmisel besedično.

Ali, kaj govori v tem oziru »Pravilnik«, ki smo ga dobili iz Beograda? — Kdor zna dobro brati, bo iz njega razbral, da bo osnovnošolski učitelj učil samo tam in v takih krajih, kjer nobenega drugega ni, in samo dotlej, dokler tja nobenega drugega ne bo. Jaz pa pravim, da če je kaj ponosa v nas, moramo reči tudi mi osnovnošolski učitelji z Julijem Cezarjem: »Raje prvi v vasi ribičev, nego pa drugi v Rimu!«

Naj ne menijo tov. meščanskih šol, da se borimo proti njim. Saj so itak, če se ne motim, zaposleni vsi, ki imajo tozadevni izpit, ki je predpisan za nas in zanje. Ali eno moramo povdariti iznova, t. j. da se ne damo degradirati do mnenja, da smo in bomo dobri samo tam, kjer ne bo drugih. »Clara pacta, boni amici!« Trdim samo, da tako podcenjevanje mora zadeti na odpor. In iz odpora se rodi boj sam po sebi. In čim več imaš v boju pomoči in zaslombe, tem več imaš upanja v zmago.

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

Vabilo

na

XXV. redni občni zbor

ki bo

v nedeljo, dne 13. maja 1928, ob 10. uri v Ljubljani
v dvorani mestnega magistrata.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o združnem poslovanju.
2. Poročilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1927.
3. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
4. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
5. Volitev v upravni svet.
6. Volitev v nadzorstvo.
7. Slučajnosti. Posebni predlogi se morajo naznaniti upravnemu svetu vsaj tri dni pred občnim zborom.

Ako bi ta občni zbor ne bil sklepčen, se bo vršil v zmislu § 31. pravil pol ure pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom občni zbor, ki sme brezpogojno sklepati.

Upravni svet Učiteljske tiskarne.

in zdravje nove šole. V ta namen izdajajo te-tele časopise: 1. »Zeitschrift für die Behandlung »Schwachsinniger«, 2. »Die Hilfsschule«, 3. »Blätter für Taubstummensbildung«.

O kongresu iz Berlina pa posebej.
S tovariškim pozdravom!
Lipso, 12. aprila 1928.

Stanislav Zagar.

Splošne vesti.

ZOPET NOV NAČRT ŠOLSKEGA ZAKONA.

V ministrstvu prosvete je izdelan zopet nov projekt šolskega zakona, ki ga bo minister prosvete v kratkem izročil Narodni skupščini. V zadnji načrt so bile vnešene še sledeče važnejše izpremembe:

Šolska obveznost.

Čl. 9. al. 2.: »Reden pouk je obvezen najmanj v štirih nižjih razredih. V višjih štirih razredih se vrši reden ali skrajšan pouk. Ko-liko se olajšava za višje razrede pri skrajšanem pouku, to se odreja z ozirom na krajevne razmere, po predlogu krajevnega šolskega odbora in po odobrenju nadzornika.« (Redno, osemletno šolanje v krajih, kjer že obstoja, je zagaranirano v prehodnih do- ločbah).

Otvorjanje novih šol.

Čl. 30. Da se omogoči otvarjanje novih šol, se osnuje državni šolski fond 100 milijonov dinarjev, iz katerega prejemajo občine posojila na 15-letno odplačilo. Za popravilo šolskih zgradb in za pomoč se poleg tega predvideva 12 milijonov dinarjev.

Verska, politična in kulturna strpnost učiteljstva.

Čl. 83. Nameščence je dolžan dajati zgled verske, politične in kulturne strpljivosti.

Avtomatsko napredovanje učiteljstva.

Čl. 89. odreja avtomatsko napredovanje učiteljstva v službi in to v vseh grupah II. in III. kategorije.

Celibat učiteljic.

Čl. 91. Učiteljica, ki se poroči z neučiteljem, ne more dalje ostati v učiteljski službi. Če je razrešena službe zaradi poroke, ima pravico na odpravnino. Učiteljica z najmanj pet let službe dobi odpravnino v iznosu enoletnih rednih prejemkov. Za vsako nadaljnje leto se zvišuje odpravnina za 20%, a najvišje do dvoletnih tedanjih prejemkov. Učiteljica, ki si je pridobila pravico do penzije, obdrži to pravico, ako ne dobi odpravnine v slučajih, da se mora sama vzdrževati.

Razpisi služb.

Čl. 102. Razpisi so dvojni. Prvi za mesta z univerzo in visoko šolo, drugi za ostale kraje. Predvideni sta dve namestitilni komisiji: oblastna in centralna v ministrstvu. Tudi upraviteljska mesta se oddajajo potom razpisa.

Upraviteljska doklada.

Čl. 126. Upraviteljska doklada v nedeljenih šolah znaša 100 Din mesečno, a v deljenih šolah za vsak sistemiziran razred 20 Din mesečno višje. V šolah z več kot 15 razredi se upravitelj oprošča razrednega posla in ne prejema doklad.

Šolsko nadzorstvo.

Čl. 137. Šolski nadzorniki se postavljajo z ozirom na kvalifikacijo. Zabranjeno je sreskim in oblastnim šolskim nadzornikom kan-

didirati za narodne poslance ter se v tem pogledu za nje uporabljati čl. 95. odst. 2. čin. zak. od 31. julija 1923.

Službena doba.

V načrtu je predvidena 32-letna službena doba.

V celoti je odločno obsoditi, da se hoče s temi izpremembami za celo državo uvesti pravzaprav štiriletno šolsko obveznost in osemletno le kot izjemo. Obsoditi je celibat učiteljic. Upraviteljske doklade so premajhne. Naši stari zakoni so predvidevali do 3-razrednice 300 kron ter za vsak nadaljnji razred ali vzporednico po 50 kron. Obsoditi je omejevanje državljskih svoboščin nadzornikom.

Pred vsemi temi pomisleki pa moramo v prvi vrsti manifestirati za osemletno šolsko obveznost, to pa vsi, da nas bo čula javnost!

— Likvidacija »Edinstva« v brežiškosevniškem okraju. Kakor smo prejeli obvestilo, je likvidiralo tudi sresko učiteljsko društvo »Edinstvo« za brežiško-sevniški okraj.

— 30.000 Din za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani je prejelo društvo Učit. konvikta od velikega župana ljubljanske oblasti z nastopnim dopisom: »Po členu 11. pravilnika o ureditvi in poslovanju Državne zaloge šolskih knjig in učil v Ljubljani je g. minister za prosveto naklonil z odlokom z dne 24. marca 1928, P. br. 4558 iz čistega dobička omenjene zaloge naslovu enkratno podpora v znesku 30.000 Din. Vabim Vas, da vpošljete pošto položnico in nekolikovo pobotnico za omenjeni znesek Državni zalogi šolskih knjig in učil v Ljubljani, ki Vam ta znesek nakaže. — Vršilec dolžnosti prosvetnega inspektorja: Dr. Capuder.

— Glede izplačila razlik. Slavno uredništvo! Dnevni listi pišejo, da se bodo vsi učiteljski zahtevki izplačali. Ali so v tem tudi zaupljivi zaostanki na podlagi zakona z dne 31. julija 1923? Blagovolite o tem poročati v prihodnjem Učit. Tov. Ali se morajo delati prošnje? — Na mnoga tozadevna vprašanja je poverjeništvu napravilo vlogo na Izvršni odbor UJU v Beogradu, da dobi avtentično poročilo iz ministrstva.

— Seja šolskoupornega odseka UJU — poverjeništvu Ljubljana se bo vršila v soboto 21. aprila t. l. ob 15. uri v Učit. tiskarni.

— Rok za nabiranje naročnikov »Mladinske Matic« moramo na prošnjo nekatereh poverjenikov podaljšati do 1. maja. Prosimo vse tovariše in tovarišice, da skušajo do tega dne zanesljivo zbrati vso naročnino in nam zagotovijo vrnejo naročilnice! Ako pa kje zbirate po obrokkih, bomo to radevolje upoštevali, samo obvestite nas o številu takih naročnikov. Do 1. maja moramo biti docela na jasnem, kakšno naklado bomo dali našim knjigam. Tiskali bomo le nekaj več nego bomo imeli naročil, zato bodo knjige kmalu pošle. Opozorjamo pa tudi, da bodo naše publikacije v knjigotržni ceni mnogo dražje nego jih bomo dali naročnikom. Komur je torej na tem, da dobi knjige »Mladinske Matic« samo za 10 Din, naj ne okleva več, ker se po 1. maju nikakor ne bomo mogli več ozirati na večja naročila!

— Sotrudnikom »Kresnic«. Na razpis nagrad smo prejeli mnogo in najraznovrstnejših prispevkov za objavo v »Kresnicah«. Večina teh prispevkov pa je bila tako šibka, da nikakor ni mogla priti v poštev pri podelitvi nagrad. Kar je sicer porabnega, bomo priobčili proti običajni nagradi, ako letos ne, pa prihodnje leto. Nagrade za najboljše pesem nismo mogli prisoditi nikomur, če-

prav smo imeli precej veliko izbiro. Odbor »Mladinske Matic« si pridržuje pravico, da sme tudi nenagradjene spise in pesmi porabiti za svoje publikacije, in sicer proti običajni nagradi, vse drugo pa, kar je neporabnega, ostane avtorjem na razpolago.

— Hiperkorektnost pri oddaji upraviteljskih mest. Na »Črni deski« priobčujemo slučaje, v katerih se ne postopa popolnoma pravilno. Ugotovili pa smo celo slučaje, kjer se je celo preveč objektivno postopalo. Tako se je v nekem slučaju za dodelitev upraviteljskega mesta upoštevala celo starost žene!

— Prekmurje je srečna pokrajina Jugoslavije, v kateri so rimokatoliške, evangelijske, izraelske občinske in državne osnovne šole. V teku 10-letnega obstoja Jugoslavije pa še ni prišla do take moči, da bi poskrbela za to, da bi imele vse šole Prekmurja napise in državne zastave. Še vedno se najde kak šolski stolec (krajni šolski odbor), ki se posmehuje zahtevi po napisu ali nabavi šolske državne zastave. Ni li sramota za državo, da najde tujec ob avstrijski ali madžarski meji leta 1928. jugoslovensko osnovno šolo v Prekmurju še vedno brez napisa ali pa ob državnem prazniku brez državne zastave?

— Prekmurske državne šole so sploh nekakšne žoge, ki se jih meče z ozirom na preskrbo vzdrževalnih sredstev zdaj sem zdaj tja. — Po ministrski uredbi od 2. maja 1927 bi morale vse prekmurske državne šole prevzeti v oskrbo občine, med tem ko je skrbela prej za gnotna sredstva, če tudi po mačehovsko, država. Strašna sila je bila na podlagi omenjene uredbe za proračune leta 1927 in leta 1928, za vsako leto posebej, in sicer v trojnikih. Ko se je temu ustreglo, je spoznala šele gospoda pri zeleni mizi, da mora biti ta proračunski znesek zapisan ravno tukaj, oni ravno tam itd. in so nam predpisali proračune v natanko določeni tiskovini. Ko se je tudi temu ustreglo, je razglasila oblastni šolski odbor mariborske oblasti, da so predloženi proračuni brezpredmetni, ker bo še nadalje skrbela država za prekmurske državne šole. Na podlagi tega razglasa niso občine dale proračunskih zneskov za šole v svoje proračune. — Sedaj pa pride najlepše. Državne dotacije so bile navadno pičle. Letos pa se je poslalo tem šolam šele v zadnjih dneh (koncem marca) proračunskega leta končne zneske, ki pa daleč zaostajajo za obljubljenimi zneski. Obracun (do 25. marca 1928) ne sme izkazati primanjkljaja, ker se isti ne prizna?!? Ker se je moralo pometati, kuriti itd., itd., se vpraša, kdo naj plača zneske, ki presegajo nakazano vsoto?!? Sedaj smo postali po bridkih izkušnjah že toliko pametni, da iz svojega vnajprej nič ne plačamo za šolo. Vsled tega služkinje odpovedujejo in šole se vsled nesnage zapirajo, ker šolski odbori, ki se jim je na zgoraj opisani način preprečilo skrbeti za sredstva šol v prid, ne puste, da bi šole čistili učenci, kar bi bilo itak protipostavno. Čast komur čast!

— Pravila za zrelostni izpit na učiteljskih. Ministrstvo prosvete sporoča s posebnim odlokom, da se izdeluje v ministrstvu projekt zakona o učiteljskih šolah, ki bo vseboval tudi nova pravila o učiteljskem zrelostnem izpitu. Dokler ta pravila ne bodo gotova, se vrše zrelostni izpiti po predpisih, po katerih so se na posameznih zavodih vršili dosedaj.

— V spomin pokojnega Janka Škrbince. Tožno je zapel mrtvaški zvon iz lin višnjegorskega stolpa. Kdo je zopet padel pod koso krute bele žene? »Gospod nadučitelj Škrbine so umrli.« so ljudje hipoma raznesli žalostno novico. »Vsi dobri ljudje nas zapuščajo.« se je izrazila priletna žena, nekdanja pokojnikova učenka. Kdo je bil pokojnik? V Štranjah pod Kamniškimi planinami je bil pred 85 leti položen v zibelko iz rok njegove dobre matere. S krivcem za klobukom, kot je gorenjska navada, je hodil v šolo v Štranjah in Kamniku. Po končani osnovni šoli pa si je izbral težko pot šolnika. Devetnašletič se mu je razcvetela pomlad, ko je poln idealov odkorakal v Kranjsko goro, na prvo službeno mesto. Posebno je naš Janko globoko okusil razočaranje, ko je dobil v Kranjsko goro pomembni dekret takratne dobe z značilnim uvodom: »Man findet des Amtes, Sie in Höflein als Lehrer, Organist und Messner zu ernennen.« Te tri trpke besede je Janko premišljeval, ko se je podal na novo službeno mesto v Predvor. Mi pač ne moremo pojmiti, kaj je pokojni v tisti dobi pretrpel, ko je moral opravljati kar tri službe. K temu so se še pridružile šikane domačih gospodov in takratnih nadzornikov. A Janko je vzdržal, ker je vedel, da morajo tudi za učiteljstvo nastopiti boljši časi. Službena pot se je vila iz Predvorja dalje preko Kamne gorice in št. Vida pri Stični v Višnjo goro. Med tem so se razmere izboljšale in naš Janko je stopil na plan. Delal je v šoli in izven nje in pridobil obče spoštovanje domačega ljudstva. Odlikoval se je kot sadjar in vrtnar in marsikatero drevo bo še dolgo spominjalo ljudi na nadučitelja Škrbince. Bil je ustanovitelj gasilnega društva višnjegorskega in njega prvi načelnik. V litijem okrajnem šolskem svetu pa je 25 let zastopal korist učiteljstva. Tudi kot skladatelj se je udeleževal in zložil več lepših pesmic. Leta 1911. je bil Janko upokojen. Kot upokojenec je ostal še nadalje v Višnji gori, kjer je leta 1923. praznoval tudi 80-letnico rojstva. Zopet se je odela Višnja gora v praznično obleko. Množica ljudstva se je zbrala okrog svojega učitelja in mu s hvalečnim srcem čestitala k izrednemu dogodku. Sedem občin pa ga je imenovalo svojim

častnim občanom. 35 let je učil v Višnji gori, 25. let je bil zastopnik v okrajnem šolskem svetu, 46 let je vodil cerkveni pevski zbor, 50 let je služboval kot učitelj, praznoval je 80-letnico rojstva in umrl kot 85-letni starček. To so številke, ki jih dočaka malo malo kdo. 2. aprila t. l. se je ljudska množica zopet zbrala. To pot pa je nepozabnega Janka spremila na njegovi zadnji poti...

— Kje ste tov. maturantini iz l. 1918. v Mariboru? Bliža se čas naše desetletnice. Da naš jubilej slovesno proslavimo, prosim, da mi javijo svoje naslove sledeče tovarišice: Jurko M., Pecka J., Weiß U., Lang H., Šešerko, Brglez M. in C. Antolovič-Pečnik. Berta Menhart, učiteljica, Poljčane.

— Mariborski maturanti iz leta 1923. Ob času mature smo sklenili, da se snidemo vsaj pet let. Smatram za najboljše, da se snidemo še pred sklepom tekočega šolskega leta. Ugoden čas bi bile Binkošti. Pa o času in kraju naj odloča večina. Predloge pošljite na moj naslov. — A. Živko, Poljčane.

— Slovenska Matica objavlja: Knjige izidejo še ta mesec. Kdor želi imeti vezane »Češko antologijo«, »Moja hoja na Triglav« in »Sv. Ivan«, naj to nemudoma javi ali po dopisnici ali ustno društveni pisarni. Vezava v platnice iz najfinejšega platna najmoderneje oblike s pozlačenim tiskom stane za člane 12 Din za vsako knjigo. Cankarjeva »Zgodovina likovne umetnosti« se bo vezala vsak del posebej, torej I. del šele prihodnje leto, ko izide zadnji (3.) snopič tega dela. Ker se je »Moje hoje na Triglav« tiskalo samo 2000 izvodov, a je število članov v zadnjem času nepričakovano hitro naraslo nad to število, prosimo tiste, ki morebiti to knjigo že imajo, da nam naznanijo, ali žele v zameno »Politično življenje Slovencev« ali »Večerno pesmarico« in »Pesmi o zlatolaskah« (te dve skupaj) ali pa katero drugo knjigo iz seznama knjižne zaloge, ki je članom na razpolago. Prijave članov za letošnje leto so še vedno mogoče, toda brez »Moje hoje na Triglav« v zameni s kako drugo knjigo.

— UPRAVA »ZVONČKA« išče 1. in 2. številko »Zvončka« letnika 1926./27. in 1927./28. proti odplačilu. Kdor ju lahko pošlje — naj ju pošlje na upravo UJU — Ljubljana.

— Kdor nima še Ročnega kataloga za leto 1927./28., ki stane le 16 Din in ki vsebuje vsestranska navodila, naj si ga takoj naroči v UČIT. TISKARNI, ker je v zalogi prav pičlo število izvodov. Ne zamudite prilike za nakup najcenejše knjižnice, ki je že marsikoga obvarovala s svojimi nasveti in navodili občutne škode.

— Prava kava je strup. Gorje tistemu, ki se prepiča o tem, kajti bolni živci zagrejo življenje. Zato pije previdni rajši ŽIKO, ki popolnoma nadomesti pravo kavo. Zahtevajte ŽIKO in kuhajte jo pravilno. Navodilo je na vsakem zavitku.

Naša omladina.

UČITELJSKIŠNIKI IZ ALEKSINCA V LJUBLJANI.

V soboto so prispeli z večernim zagrebškim vlakom v Ljubljano učiteljskišniki in učiteljišnice iz Aleksinca, ki jih vodi prof. Vasilije A. Pejhelj. Na kolodvoru so jih pričakovali zastopnik ljubljanskega župana g. mag. ravnatelj Šibenik, direktorja obeh učiteljišč gg. Dokler in dr. Orel, prof. Lenarčič ter mnogo gojencev in gojenk obeh ljubljanskih učiteljišč, v imenu katerih je došlo goste prav pristržno pozdravil učiteljišnik Bučar. Iz kolodvora so odšli v Akademski kolegij, kjer jih je gostoljubno sprejel g. ravnatelj Jeran. — V nedeljo so si v spremstvu svojih ljubljanskih tovarišev in tovarišic razgledali mestne zanimivosti ter prisostvovali popoldanski operni predstavi, v ponedeljek pa so odpotovali na Bled in v Vintgar, odkoder so se vrnili zvečer nazaj v Ljubljano in takoj nato nadaljevali svojo pot preko Beograda v Aleksinac. Kljub slabemu vremenu so se navzili naših prirodnih krasot. Pri slovesu na ljubljanskem kolodvoru je imel na zbrane učiteljišnike prof. Sokolov iz Aleksinca navdušen patrijičen govor, v katerem je posebno naglašal pomen znanstvenih ekskurzij za medsebojno spoznavanje, kajti edino na ta način bomo lahko ustvarili skupno jugoslovensko kulturo.

Železnato vino

lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Nogavice, rokavice, damsko in moško perilo, kravate, čepice, bluze, damske obleke, torbice i. t. d. kupite najceneje pri ŠTERK, nasled.

MILOŠ KARNIČNIK
LJUBLJANA, Stari trg šte. 18.

Tudi oni, ki pobirate na obroke, pošljite naročilnice za Mladinsko Matico. Ostali denar nakažete pozneje!